

GLEDALIŠKI LIST

SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

DRAMA

1946-47-6

**IVAN CANKAR: KRALJ NA BETAJNOVI
25-LETNICA UMETNIŠKEGA DELOVANJA
JANEZA CESARJA**

Premiera dne 18. jan. 1947

GLEDALIŠKI LIST

SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

1946-47

DRAMA

Štev. 6

Janez Cesar, največji ljudski igralec na Slovenskem, seveda v najplemenitejšem pomenu te besede, praznuje petindvajseto obletnico svojega umetniškega dela.

O pomenu, obliki in vsebini njegove igralske umetnosti obširneje govorijo naslednje strani te slavnostne številke Gledališkega lista. Na tem mestu bi se hoteli zahvaliti Janezu Cesarju zlasti za troje: za vzorno zvestobo in neugnano delavnost, ki je z njo služil razvoju naše Drame vseh pet in dvajset let, za njegov veliki prispevek pri oblikovanju slovenskega človeka, kakor se odraža v domačem repertoarju, zlasti pa za ljudsko vsebino in ljudski izraz njegovega igrilstva, za njegov pristni slovenski humor, ki sta v nemajhni meri pripomogla k popularizaciji naše Drame med najširšim občinstvom. Ni naključje, da je po osvoboditvi, ki je na široko odprla vrata ljudstvu do kulture, posvetil Janez Cesar vse svoje izkušnje in znanje vzgoji mladih igralških talentov iz ljudstva. Prav tako ni naključje, da si je za svojo obletnico izbral »Kralja na Betajnovi«, čeprav bo nemara nekatere, ki ne poznajo dovolj njegovega razvoja iz komika v karakternega igralca, presenetilo, da nastopa prav kot Kantor.

Janezu Cesarju, nepozabnemu človeku in nepozabnemu igralcu iskreno priznanje in vso srečo na nadaljnji poti.

*Uprava Narodnega gledališča
in
Ravnateljstvo Drame*

Janez Cesar

O NORČIJAH IN GRDOBIJAH TEGA SVETA

I

To vsi vemo, da je po rodu Podgorec, se pravi, človek izpod Gorjancev, doma iz Težkih vod pri Novem mestu, pristen Dolenjec po materi in po očetu, po kretnjah in govoricci, po navadah, dovtipu in nastopu. Zajeten možak je to, postaven in trebušast, širokih pleč, težak za dober stot, rdečeličen petdesetletnik živahnih oči, dobrodušen in radoživ, prijatelj dobre jedi in pijače. Miselni svet tega moža je vsaj na videz zelo preprost in nezamotan, le tu pa tam ga popade rahla sentimentalnost, kakor se to rado primeri debelim ljudem. Toda od mladega že opazuje svet okrog sebe tako pozorno in bistro, da zlepa ne najdeš tako umnega poznavalca človeških vrlin in slabosti. V svojih zaključkih je hudomušen in kmečko zvit in zdrava razsoja ga ne zapusti. Kakor velika večina naših ljudi je v razgovoru skromen in pri vsej svoji prostodušnosti malce zapet. Kadar možuje z znanci in tovariši, je sprva redkih besedi, nemara včasih celo nezaupen, ščgav s primesjo zadrege, skorajda plah, in šele kapljica z dolenske brajde sprosti njegov široki smeh, toda tudi tedaj je v občevanju z ljudmi na prvi pogled bolj podoben podeželskemu veljaku iz starih časov kakor pa igralcu: poslancu, županu ali župniku tam kje okrog Trške gore.

Veliko se je vselej govorilo o tem in tudi pisali so že, da na našem odru malone ni moža, ki bi se bilo v njem združilo toliko značilnih lastnosti slovenskega človeka kakor v podobi Janeza Cesarja. Če pristavimo, da je naš narod še danes po pretežni večini kmečkega porekla, potlej ta primera vsekakor drži. Nedvomno je to pristen možak iz ljudstva, obdarjen z neverjetnim spominom za domače šege in navade, prava zakladnica dolenske folklore in podeželskega humorja in tudi v svojem poklicnem delu na odru in v igralski akademiji pri vsej svoji izobrazbi in veliki načitanosti pravi ljudski talent s širokim srcem in neusahno ljubeznijo za vse, kar prihaja z dežele in iz malomestnega sveta.

Učil se je dramske igre pri Borisu Putjati tako kot Ivan Levar in leto dni je bil na dramskem tečaju, ki ga je v sezoni 1922/23 priredilo takratno združenje naših igralcev s predavatelji Koblarjem in Robido, Šestom in Bettetom. Pozneje je hodil leto za letom gledat evropska gledališča. Toda njegova prva in poglobitna šola je — ljudski oder. Preigral se je iz nekdanje Narodne čitalnice svoje dolenske metropole na deske jeseniškega Dramatičnega društva in odondod na šentjakovski oder v Ljubljani: Vmes je študiral, kakor je vedel in znal, se lotil jusa, služil cesarja, preklinjal vojsko, postal uradnik, se oženil, pričel strastno zbirati vse knjige, kar jih je kdaj

izšlo pri nas. Mislim, da se ne motim, če trdim, da je njegova knjižnica danes edina popolna zasebna zbirka slovenske knjige zadnjih štirih desetletij. Toda glumaška strast ga ni minila. S šentjakobskega odra si je priboril vstop v ljubljansko Dramo.

V pet in dvajsetih letih svoje gledališke poti si je nabral nešteto vlog, velikih in majhnih, pomembnih in nepomembnih. Bili so meseci in meseci, ko je bil malone vsak večer na odru. Popisi v naših arhivih pričajo, da je od 18. decembra 1921., ko je v naši drami prvič nastopil kot Debeli človek v »Pohujšanju«, pa do svoje jubilejne vloge Kantorja v »Kralju na Betajnovi« ob pričetku leta 1947. preigral okrog 280 različnih vlog. Njegovi nastopi na dramskem odru v tem času presegajo znatno število treh tisočev.

To je uspeh, ki si ga lahko zapiše v svoj spomin le malokateri naš gledališki človek; uspeh brezpogojne igralske predanosti, uspeh neizčrpne odrske iznajdljivosti, uspeh nepopustljive delovne discipline, ki je morda še veliko bolj kakor pri drugem umetniškem delu tako zelo značilna za vse zares pomembne igralce.

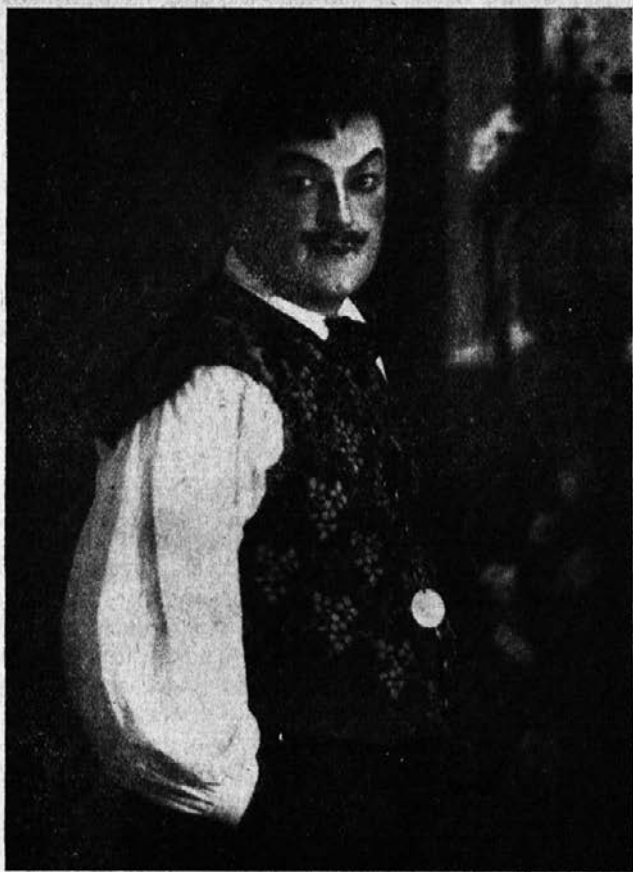
Res, da je bil ta uspeh včasih tudi samo bučen uspeh pri publiki, ne pa uspeh pred samim seboj in pred poštenim kritikom. Pogosto — vzemimo velik del tako imenovanega »lahkega repertoarja« — je bilo to delo samo črna in nehvaležna tlaka za gledališko blagajno. Zakaj malo je igralcev na našem odru, ki bi se bili ne le s svojim zmagovitim odrskim darom, marveč tudi z nenehnimi nastopi, s trdim vsakdanjim delom, priborili do tako trajnega in vse-skozi prisrčnega sožitja s svojimi gledalci kakor Janez Cesar. Tu njegova priljubljenost je bila zanj nemalokdaj usodna: v neblagopokojnih dneh dravskobanovinske vladavine je moral pogosto igrati zgolj »smehu in zabavi«, zgolj »repertoarni zadregi«, zgolj »večni finančni krizi« naše drame.

Marsikateremu igralcu bi se skalila dobra volja ob spominu na take polpretekle dni, če bi bil moral med tremi tisoči svojih predstav odmeriti skoraj petino tega dela bedasti in enodnevnih plaži, kakor jo je svojčas odmeril Janez Cesar. Ta ali oni komedijant bi se v razgovoru o takih nevšečnih rečeh pomenljivo zamislil in zaigral svojim poslušalcem lažnivo inačico na tisto znano štorijo, ki jo poznamo pod naslovom »Smej se, bajazzo!«

Toda če boš Cesarja vpraševal o teh zadevah, ne bo veliko govoril o njih. Res, da je obilen človek in kakor smo že dejali, ga tu pa tja obšine senca sentimentalnosti kakor vse dobre komike, toda njegova pripoved bo vendarle brez vsake zagrenjenosti. Zamahnil bo z roko in se nasmehnil kakor v zadregi in hkratu bo dejal nekako zvijačno, da pozabimo vso to staro šaro.

Ne bil bi tako zdrav, tako delaven, tako izrazito kmečki človek, če bi ne vedel, da rase ponekod na njivah plevel tudi med najlepšim

Rožmanov Janez

Golar: »Vdova Rošlinka« (sezona 1924/25)

žitom. Cesarjeva njiva je bila že od vsega početka zelo velika in je vseskozi rasla, toda vseh pet in dvajset let svojega dela na nji je budno pazil, da bi mu ljulika ne skvarila bogate žetve.

Zakaj nekoč bo morala zgodovina našega igralstva zapisati tole ugotovitev:

Da je bil Janez Cesar svoje dni ne le nesporni gospodar vsega vselega teatra od burke do karakterne komedije, ne le naš prvi pomembni igralec dolenske folklore, ne le od sile več oblikovalec neštetihi človeških tipov, marveč vselej tudi velik tvorec pretresljivih značajev po zelo obsežnem področju odrskega realizma od kmečkega in delavskega do meščanskega sveta.

To, da je zares igralec in to igralec pravega kova, so mu priznavali tovariši in kritiki in tudi gledalci že od prvih dni, ko je stopal izza kulis na razsvetljeni oder.

Res, da so mu še leta in leta očitali sto nedostatkov. Sprva so dejali, da je mož skregan s svojim dihalnim in govornim aparatom in da se nikakor ne mara iznebiti prizvoka svoje domače govorice. Potlej so pisali, da pretirava v večini svojih vlog in da le redkokdaj poseže pod površino človeka, katerega igra. Ko je žel svoje prve velike uspehe, so ga očetovsko svarili, naj vendar brzda svoj nagnani glumaški dar in naj v komediji ne pada v burko, če čuti, da se mu vse občinstvo smeje na vsako kretujo, na vsak stavek, na vsak migljaj njegovega širokega obraza.

Ob Buči in Švejku se niso ljudje samo do solz smejali, tolkli so se po kolenih, si brisali nosove in rezgetali. Bile so, kakor so tiste dni govorili, prave salve smeha. Pisali niso veliko o tem. Dejali so: ta Buča je tako znamenit, da si drugačnega ne moreš misliti. Ob Tebaldu, oštirju iz igre o slugi dveh gospodov, in ob zajetnem Gogoljevemu ženinu Jajčnici so zabeležili nekako to, da sta ti dve podobi dognani kakor le morejo biti dognane priče starega širokega humorja, ko so na odru še živele stalne komedijske figure. Krjavlja so vsi hvalili, pisali in govorili so o imenitni karakterni maski (hoteli so reči tudi: mimiki) in se predajali vsem čarom dolejnjske govorice, ki je naposled materinščina vsega našega kujižnega jezika. Ko je igral veselega Tobijo Riga iz znamenite četvorice šaljivcev v Shakespearjevi komediji »Kar hočete«, se niso več prepirali o tem, ali je mož samo znamenit situacijski teatralik ali že tudi velik karakterni komik. Na tihem so vsi vedeli resnico, ki so jo marsikateri gledališki ljudje razglašali že prva leta, da čaka Janeza Cesarja nekoč — finis coronat opus — še mogočna podoba vesoljne življenjske radosti: nebrzdani in radoživi Falstaff.

Ob razposajenem burkežu in spretnem folkloristu so kritiki in gledalci skorajda pozabili na to, kaj vse se skriva v karakternem igralcu Janezu Cesarju. Prve pomembnejše besede o njem je prav za prav napisal šele Josip Vidmar v »Kritiki« leta 1926, ob predstavi Romainovega »Dr. Knocka«:

»Resnično tragično smešen je bil Cesar. Vzbuja je sočutje, strah in smeh, kar pomeni, da ni več igral, marveč živel. Presegel je tudi Pečkovega učitelja, ki je prinesel na oder dovolj patriarhalno malomeščanskega vzdušja in manj osebnega elementa. Kajti Cesar je dal oboje.«

Zakaj omenjam to mesto?

Nikakor ne zaradi neke malopomembne vloge, ki jo je Cesar nekoč igral v tem danes že docela pozabljenem vele mestnem ko-

madu, marveč zaradi dveh zanimivih potez, ki ju kritik nehote omenja v svojem opisu — zaradi dveh temeljnih igralskih prvin, ki sta tako značilni za Cesarjevo tvornost in o katerih se pri nas še ni kdo ve kaj prida pisalo ali govorilo.

Prvi značilni element Cesarjevega igrilstva je njegov zanesljivi čut za družbeno okolje, ali z drugo, nekoliko širšo besedo, za značilno »vzdušje« v igri. Družbenemu okolju in njegovim lokalnim in časovnim posebnostim posveča Cesar dovršen del svojega ostrega opazovalnega daru. Odtod njegov izborni spomin za našo folkloro, odtod njegova odlična opredelitev posameznih družbenih tipov, odtod njegova velika iznajdljivost v maski in kostumu.

Drugi značilni element Cesarjevega igrilstva je tragikomično jedro vseh njegovih pomembnejših odrskih značajev, bodisi v drami, bodisi v komediji. Kako učinkujejo te njegove najznačilnejše igralske podobe na gledalca? Vidmar označuje ta učinek s tremi besedami: sočutje, strah in smeh. Sočutje se zbuja v nas, kadar zaslutimo tragično nemoč človeške kreature; strah, kadar zagledamo v nji prepade nerazrešenih nasprotij; smeh se nas loti, če vidimo, kako se nekdo zapleta v zamotana protislovja pri svojih dejanjih in si iz njih ne ve izhoda, dočim vemo mi gledalci za neko zelo preprosto in učinkovito rešitev tega spora. Pri vseh Cesarjevih odrskih podobah prevladuje ena izmed teh treh potez, pri velikih in trajnih podobah v svoji tvornosti pa združuje vse tri v svojevrstno in pretresljivo doživetje.

Iz teh dveh temeljnih prvin Cesarjevega igrilstva, iz svojstvenega družbenega vzdušja in iz velike modrosti o tragikomičnosti človeškega početja rase veliki realizem njegovih igralskih podob.

3

Seveda je povsem razumljivo, da sta se ti dve prvini polagoma izoblikovali v tem velikem karakternem igralcu. V pričetku njegove tvornosti je kakor pri vsakem gledališkem človeku prevladovala prva, nekoliko zunanja težnja pri oblikovanju značajev. Odtod je njegov pogled pronical globlje.

Značilen primer za Cesarjev ostri čut za družbeno okolje je že ena izmed prvih velikih vlog iz leta 1926/27 — župnik iz Cankarjevih »Hlapcev«, neizprosni predstavnik cerkvene gosposke, nasprotnik puntarskega Jermána, ki v boju z njimi podleže. Po svojem obrisu nedvomno zelo nazorska, zaradi te ideološke ostrine nemara nekoliko suhoparna in igralsko težko opredeljiva figura.

Pred Janezom Cesarjem sta se že dva druga igralca ukvarjala s to vlogo. Prvi je bil Rade Pregarc: zamislil si je župnika predvsem kot predstavnika cerkvene gosposke, kot nekakšno ideološko silo, kot političnega taktizerja in demagoga, igral ga je, kakor pravi

Vidmar v svoji kritiki, kot diplomata in machiavelističnega tirana. Po Pregarcu je posnel svojo interpretacijo Zvonimir Rogoz: tudi njegova podoba je bila prav za prav samo komedijantsko oblečeno ideološko okostje Cankarjevega župnika. Toda ideološki obris neke človečnosti še nikakor ne zajema vsega njegovega značaja, življenjska verjetnost take igralske podobe je zelo skromna.

Prvi obris človeške podobe je dal temu župniku šele Janez Cesar, takrat prav za prav še začetnik, šesto leto pri poklicnem gledališču. Oba župnika pred njim nista imela prave tehtnosti, ker nista bila zasidrana v družbenem okolju. Nista predstavljala kranjskega župnika, marveč »katoliškega duhovnika sploh«, »duhovna kot takega«, lahko bi dejali: nekakšno platonsko idejo duhovna, torej abstrakcijo, ne pa živega človeka. Cesar je dal svoji figuri sociološko tehtnost s tem, da je župnika zasidral v igri kot vaškega »gospoda«, ki si je znal s svojo doslednostjo ustvariti strah in spoštovanje pred sovaščani: »ni bil vulgaren, a tudi ne aristokratski, domač človek, trd v svojih načelih, življenjsko verjeten in mogoč.« (Fr. Albrecht v »Zvonu« 1927.) Karakterno tehtnost mu je ustvaril tako, da ga je orisal kot duhovna, ki čuti v sebi neko moralno silo, ker veruje v ta svoja trda življenjska načela in tudi dela po teh načelih: »Cesar ga je pokazal kot poštenjaka, ki ima ostro omejen svetovni nazor, po katerem uravnava svoja dejanja.« (Vidmar v »Kritiki« 1926/27).

Vsekakor zanimiv in pomemben primer Cesarjevega igralskega dela, saj je takrat ustvaril igralsko podobo, ki je po svoji človeški logiki najbližja samemu Cankarjevemu pojmovanju te figure, kolikor to razodeva besedilo v drami.

4

Velika priča Cesarjeve gledališke dejavnosti je zopet Cankarjeva figura: dr. Grozd iz satire »Za narodov blagor«. Igral ga je štirikrat: v sezonah 1925/26 in 1926/27, torej v dobi svojega prvega Krjavlja ter župnika iz »Hlapcev«, v sezoni 1936/37, ko je ustvaril tudi eno svojih najzanimivejših karakternih podob, ameriškega gangsterja Dana Packarda iz »Simfonije 1937« v Stupičevi režiji ter v prvi sezoni po osvoboditvi 1945/46 — vsekakor eno izmed trajnih tvorb tega mojstra.

V nji sta bolj kakor v kateri koli drugi vlogi zelo nazorno razvidna značilna elementa Cesarjevega realizma: družbena tipizacija in tragikomična karakterna zasnova.

Ko ga je prvič igral, mu je zunanja plat bolj uspela kakor pa karakterno jedro Cankarjevega veljaka: njegov dr. Grozd se je takrat lomil v dvoje, kakor pravilno ugotavlja France Koblar (Slovenec 1925). Pretežka je bila zahteva za mladega igralca, da bi podal satirični portret liberalnega mogotca ter hkratu prepričevalno

Krjavelj

Jurčič—Golija: »Deseti brat« (sezona 1925/26)

nakazal notranji zlom tega navidez silaka, ki je resda ves bahav, nadut, nesramen in neizprosni, ko čuti oblast v rokah, pa se naposled zruši tik pred svojim ciljem, pred svojim zadnjim triumfom.

V zadnji, zreli obliki te vloge, kakršno je ustvaril v novi režiji, pa je ta podoba že docela enotna, sklenjena, vsa uglašena na pošastno disharmonijo tragikomične figure. Eden najbolj pretresljivih prizorov je nedvomno tisti, ko Grozd pripoveduje ženi svoje težke sanje, tiho slutnjo svojega poloma. Mojstrovina posebne vrste, lahko bi dejali, zgodovinski dogodek v naši karakterni igri pa je Cesarjev Grozd v najbolj kočljivem prizoru vse drame, ko žurnalist Ščuka zavezuje svojemu gospodarju čevelj.

»Grozd stoji na nekoliko dvignjenem prostoru na stopnicah in izteguje nogo predse, nekoliko okajen je, reži se objestno in negotovo, ukazujoče, pričakujoče in tesnobno hkratu, njegov smeh je pridušen v grlu, ogaben, sline se mu nabirajo okrog razpotegnjenih ust.« (Vl. Pavšič v »Zvonu« 1936.)

Takrat začutiš v sebi vse troje, sočutje, strah in smeh, in hkratu si ves prevzet od pošastnega prizora, ko vidiš v enem samem človeku tragično nemoč človeka, ki ne ve, da prav za prav že drsi v prepad, ves zamotan in zapleten v protislovja svojih namer in dejanj, na videz na višku svoje moči, v resnici že pobeljen grob, zakaj v namerni ponižnosti mladega človeka, ki mu zavezuje trak na čevlju, je toliko upora, toliko zlovesče napovedi bodočih dni, ki bodo pomedli z vso ogabno lažnivostjo meščanske moči in slave.

Vse se je v tem samem prizoru združilo v eno veliko doživetje: napol kmečka objestnost parvenija, ki uživa v malone perverzni vrtoglavici svoje oblastiželjnosti, nejasna slutnja bližnjega propada, strah pred navidezno ponižnostjo podložnika, ki v zadnjem kotičku svojega srca kuha črne naklepe proti svojemu gospodarju — veličastna podoba vinjenega pripadnika tistega razreda, ki si z nepremišljenim, toda usodno nujnim dejanjem koplje sam svoj grob.

Če je to še realizem — potlej je to realizem zelo visoke vrste, realizem s kulturno zgodovinskim razgledom v bodoče dni.

5

Dejali smo, da sta osnovna elementa Cesarjevega igralstva družbena tipizacija in tragikomična zasnova človeškega značaja — prav razumljivi sta nam ti dve prvini šele takrat, kadar se skladno združita v organsko celoto velike igralske stvaritve.

In če odtod pogledamo nazaj na njegovo igralsko pot, vidimo, kako vodi iz središča njegove tvornosti, iz sinteze njegovega spoznanja o družbi in njegove umne razpoznave človeških vrlin in slabosti — troje poti v obširni svet njegovih odrskih podob:

Prva pot pelje od satiričnih likov šentflorjanskega župana in Gogoljevega poglavarja mimo Nušičevih koruptnih čaršijancev in anglosaških gangsterjev Packardove in Sartorijeve sorte do napol kmečke gospode našega domačega liberalizma in klerikalizma, do Cankarjevih župnikov, do dr. Grozda in naposled do Kantorja. Nekje na koncu tega pekla karierizma, hinavščine in svetohlinstva, socialnega nasilja in zamotane človeške problematike se ziblje pijana, strahopetna, pobožnjakarska senca pohotnega starca Karamazova.

Po sredi se kretajo zdravi podeželski dedci iz bajtarskega in gruntarskega sveta, hudomušne podobe, z veliko ljubeznijo in dovršenim znanjem orisane priče naše polpretekle domačnosti: Golarjev Janez in Levstikov Juntez in Linhartov župan Jaka in dolga, dolga vrsta njihovih hrupnih sorodnikov. Na koncu te srednje poti postava njihov francoski žlahtnik, hrupno plahi zagovornik zdrave pameti, Molièrov meščan Hrizal.

Dan Packard

Kaufman—Ferbër: »Simfonija 1937« (sezona 1936/37)

Tretja pot pelje od grobe, pretežno situacijske komike Švejka in Buče mimo šegavih folklornih podob Krjavljevega kova, mimo starih komedijskih figur comedie dell'arte, kakršni sta oštir Tebaldo in hlapec botra Andraža, mimo njunih ruskih sorodnikov, kakor na priliko sloviti ženin Jajčnica, pa vse do takih veternejakov, kakršen je sloviti vitez Tobija. Na cilju te poti se krohoče modri in mogočni simbol vesoljne življenjske radosti — veliki Falstaff. Ta še čaka.

Toda to niso vsi: Cesarjev odrski svet je vsepovsod obljuden — kdor je nekoč stopil vanj, ne pojde več odtod, zakaj v njem najdeš vse grdobije in vse norčije človeškega rodu. Radi bi ga gledali še veliko, veliko let!

LJUDSKI IGRALEC

Ob petindvajsetletnici Janeza Cesarja nam stopa vidneje v zavest podoba ljudskega igralca, njegova svojstvenost in družbena vrednost. Ne bi hotel tu postavljati posebnih primerjav, še manj posameznih kategorij — ljudski igralec je v bistvu vsak resničen gledališki umetnik; vsak ima svoje občinstvo, vsak celo svoje znane in neznane prijatelje; čim več takih osebnosti, ki si vsaka zase osvaja gledalce, tem boljše je gledališče, tem mnogostranejša je njegova izrazna moč in tem uspešnejše njegovo delo.

V čem je svojstvo ljudskega igralca? Ali v njegovi poljudnosti, priljubljenosti ali v njegovi izrednosti ali samo v vestnem izvrševanju svojega poklica? Danes, ko v vsakem delu iščemo socialne utemeljenosti in sostvariteljnosti, tudi igralec dobiva svojo posebno družbeno funkcijo. Zato so odmrli igralski individualisti, ki so pripravljati presenečenja s svojimi izrednimi domisleki, kakor so pred njimi odmrli razni komedijanti-knezi, izredni geniji baročnega in klasicističnega gledališča. Današnji igralec služi skupnosti, še podreja celoti in šele iz te celote vpliva s svojo osebno močjo in svojstvenostjo, spolnjujoč tako dvojno nalogo: družbeno in umetniško. Pri tem vendarle ostane odločilna njegova natura, njegov telesni in duševni material, zlasti njegova zunanost, skozi katero prodirajo tuji liki in se spajajo v pristno stvaritev. Rečemo lahko da naš Janez Cesar nima samo igralskih sposobnosti, s katerimi uspešno spolnjuje naloge svojega poklica, ampak tudi take osebne značilnosti, ki ga postavljajo na posebno mesto v naši igralski skupnosti in mu pomagajo do poljudnosti in priljubljenosti.

Ni slučaj, da si je pred pet in dvajsetimi leti rajni Boris Putjata izbral prav Cesarja za svojega učenca. Ta svetovno razgledani teatralik je spoznal v njem pravo gledališko naravo. Vpliv tujega mojstra je bil tako močan, da še danes tu in tam zazveni v Cesarjevem stavku Putjatova groteskna ritmika in kadenca. Pa samo pri tujih igrah in groteskni likih, zakaj v Cesarju se je kmalu razodela pristna domača narava tako močno, da je postal glavni oblikovalec naših kmečkih veljakov, zdravih fantov, preprostih orjakov in premetenih ljudskih burkežev. Njegovi župani in gostilničarja so resnično naši, ne v kmečko obleko uklenjeni razumski homunkuli. Pri teh likih, prav za prav pri teh resničnih ljudeh živo čutimo, da v njihovih telesih poljejo sokovi naše zemlje, da beseda, čeprav krflka, poje po naše in odmeva v nas, da je kretnja, kakor je trda in rogovilasta, izraz in poudarek našega človeka. Župan v »Pohujšanju«, Rožmanov Janez v »Rošlinki«, župnik v »Kralju na Betajnovi«, Kalandar v »Hlapcih«, župnik Babič v »Veliki puntariji« so le vidnejše stopnje njegovih domačih stvaritev. V njegovem doktorju

Grozdu (»Za narodov blagor«) še čutimo kmečko kri njegovih prednikov ob vsej njegovi meščanski dostojanstvenosti. In Krjavelj! Ta klasični romantični original je morda šele z njim — kljub Verovšku — dobil pravo podobo, zakaj cesar ni mogel nihče drugi, to je dal Cesar: pristno dolenjščino! Ko je Milan Pugelj, najboljši režiser kmečkih iger pri nas, začel iskati domačega izraza in poizkušal uvesti na odru tudi narečje, je bil Cesar skoraj edini, ki mu narečje ni bila nikaka nemogoča privada, ampak resnična narava. Prav zaradi te domačnosti ni postal samo naslednik nekaterih Verovških vlog, ampak tudi naslednik njegove igralske usode: mora biti humorist, čeprav bi rad v tragedijo. Njegove smešne figure, sloneče na karakterni komiki, zlasti junaki Nušičevih komedij, so premišljeno izdelane, v njih čutimo pretkanost, pa tudi tisto široko naturo, ki se tako rada izprevrže v silo in ki vsako pravno okvaro prenaša z velikopotezno kretnjo. Groteske v Nestroyevih burkah, posebno Janez Buča v »Utopljenicah«, so napravile Cesarja za najbolj domačega med našimi igralci. Ni čuda, da je še sam posegel tudi po takem slovstvu in priredil nekaj veselih kmečkih iger za ljudske odre.

Smešnost in pravljica sta si blizu, zato je Cesar tudi v otroških igradah med najbolj znanimi našimi igralci.

Cesar ni humorist po naravi, prav zato njegovi smešni liki tako radi stopijo na rob groteske; v njih zaživi občutek groze, dušnega razkroja in se javlja tisto, čemur pravimo demoničnost: strahotna topost, kakršna je v obeh grobarjih v »Hamletu«, pijanska brezmejnost točaja Stefana v »Viharju«, propalost Ferdiščenka v »Idiotu« itd. Celó njegov ogromni smeh, ki buti v glušeč krohot, je daleč od smešnosti in pretresa.

In to je velika stvar! Kakor se zdi, da je v njem vse brez oranja po duši, brez fantastike, vse mehko in toplo, odkriješ nenadoma trda in presenetljiva nasprotja. To je posebno vprašanje, ki bi terjalo psihološkega razglabljanja in bi morali preko igralske problematike prodreti v osebno problematiko človeka prav do njegovih osnovnih sestavin. Dejstvo dokazuje samo, kako blizu si večkrat stopita humor in groza, otroškost in krutost.

Najljubši mi je Cesar, kadar oblikuje zdrave, močne korenjake: v spominu je ostal tambur iz »Vojčka«, Schweizer iz »Razbojnikov« ali Lopahin iz »Češnjevega vrta«. Če si takega mislim v klasični igri, se spomnim na Rubensovo slikovitost, če ga prenesem v domačo kmečko podobo, mi stopita pred oči Bergantov »Mož s presto« in »Ptičar«. Kultura in domačnost, umetnost in natura. Ob vsem širokem obsegu Cesarjevih igralskih zmožnosti in njegove osrednje moči: domačnosti in izredne telesnosti, utegne biti njegov Kantor nova pomembna ustvaritev današnjega ljudskega igralca Janeza Cesarja. To mu iz srca želim za njegov jubilej.

LIK IGRALCA JANEZA CESARJA

Da prihranimo bodočemu kronistu in biografu brigo, povemo, da se je rodil Ivan ali po domače Janez Cesar 6. oktobra 1896 na Spodnji Težki vodi pod Gorjanci, to je v tisti deželi, kjer je tisoč bajk in povesti, o katerih nam je pravil Janez Trdina deset zvezkov. Okolica, polna vraž, polna dinamike, je bila že sama povod za bister sprejem najbližjega sveta, vendar to mlademu fantu ni zadoščalo! V življenju sedemletnega pokovca se je nenadoma pojavil Žan. Žan je bil možak, ki je bil v Ameriki, ki je cenil svet in njegove dogodivščine, predvsem pa teater, igro, šalo in komedijo. Pa so igrali v Novem mestu diletantje-rokodelci igro, pa je Žan za to izvedel, pa je vzel s seboj Janeza. In Janez je videl prvič igro, viteško, imenitno, silno... In po njem je bilo!... Hodila sta Žan in Janez po tihih potih na vse predstave, strmela, trpela in uživala to prekrasno reč, ki se imenuje teater. — Potem se je Janez poslovil od abecede in poštevance in se preselil v slavno novomeško gimnazijo k Horacu in Ovidu... Latinski nepravilni glagoli niso obremenjevali butice mladega gimnazijca, tem bolj pa so ga, brigale dramtizacije vsega prebranega. Vse, kar je prišlo pod roko Janezu, vse je dramtiziral. Spisi Lujize Pesjakove, Andrejčkovega Jožeta in Krištofa Schmidta so bile priljubljene snovi, da je pretakal vanje svojo prebogato energijo... V podzavesti je doživljal in gledal vse tisto, kar mu je odkril »Rokodelski oder« s svojimi zanj nečuvenimi in prej nevidenimi odkritji. Njegov mentor Amerikanec Žan je budno spremljal ta tihi razvoj in skupaj sta modrovala, sanjarila in gledala skrivnosti, katerim niti imena nista vedela in nista vedela, da sta okužena, prevzeta in omamljena od zagonetnega bacila, ki se imenuje: teater.

*

*

*

Tako je rasel gimnazijec Janez Cesar v Novem mestu, gojil skrivne nade in upe, verjetno da je trpel in bil izgubljen kot so bili mladi ljudje tedaj izgubljeni. — V tej težki uri mladega človeka se pojavi nov mentor, ki izdatno zamenja Žana-Amerikanca, pojavi se profesor Seidl, ki spozna in vidi v mladem fantu več kot gimnazijca, ki se tolče z »Ilijado« in »De bello Galico«. Pa ne samo to! V Novo mesto pridejo tedaj, leta 1912, pravi poklicni igralci in prirejajo predstave. To so za mladega fanta hude ure, a kot vse hude ure, so te ure tudi lepe, kajti zvezane so z nevarnostjo. Gimnazijci morajo biti ob določeni večerni uri doma in nimajo dostopa do javnih prireditev. Cesarjev dom se ne razlikuje v tem pogledu od drugih in tudi v Cesarjevi hiši so igralci in gledališke predstave nedovoljene zadeve. — Skozi okno jo ubira entuziast gledališča k

Poglavar

Gogolj: »Revizor« (sezona 1939/40)

predstavam ljubljanskih igralcev in zadaj na Kapiteljskem trgu modrujejo mladi tiči, kritizirajo, se navdušujejo za Skrbinška, za Bukšekovo in za druge člane gostujoče družine. — Edino eden ve za vse to nedovoljeno početje gimnazijske mladine — to je profesor Seidl, turist in ljubitelj narave in poznavalec najlepšega: mladega človeka, v katerem tli nekaj zagonetnega.

Vtisi, ki jih je prejel mladi entuziast Cesar, so bili silni, vendar ni vedel kam z njimi. Šele po maturi so se sprostili, ko pristopijo abiturienti, akademiki, k uprizoritvi dramatizacije Jurčičevega »Tihotapca«. To je mejnik, usoden mejnik za Cesarja: tedaj nastopi prvič na odru, prvič okusi čudovitost skrivnosti: igrati drugega človeka.

Ugotovimo ob tej priliki tudi sicer slučajno dejstvo, da sta se ob prvem objemu s teatrom srečala dva Dolenjca, Cesar in Jurčič.

To je dalo pečat Cesarju, ki bo ostal na njem prav posebno žlahten in katerega ni zatajil nikoli.

*

* * *

Leto 1914. Vojna. — Tudi Cesarja je zagrabil vojni metež in srečamo ga na raznih frontah. Kdor je tolkel tiste frontne mesece, ve, kaj se je reklo imeti cilje, ki so viseli zaradi vojne v oblakih, v negotovosti.

Ko se je nagibala vojna v tisto fazo, da je bilo skozi njene koprene že videti obrise nove dobe, je pričel Cesar že s fronte pošiljati pisma ljudem, za katere je mislil, da so merodajni v gledališkem življenju. Ker pa tega življenja prav za prav ni bilo, ni dobil odgovorov — zato ga po demobilizaciji zaposluje poglavitno vprašanje: kruh. Ta kruh se imenuje zanj: uradnik pri železnici. Na Jesenicah premika vlake, pošilja jih na vse strani sveta, a najbolj strastno jih pošilja k vragu, kajti oni mu ovirajo njegovo pot. Res je sicer, da je imel na Jesenicah možnost, da je po prečutih nočeh prometniške službe aktivno sodeloval pri »Dramatičnem društvu«, igral, slutil, klel po malem in čakal... Potem pride premestitev v Savski Brod. Tam sta obup in kriza, ki pa konča kmalu s prestavitvijo v Zagreb. Zagreb je za Cesarja usoden. Tam so redne predstave in zagledance ne zamudi nobene. Potem se odloči in lepega dne se pojavi v Ljubljani. Le malo ga še loči od cilja. Najprej nastopa na odskočni deski, na šentjakobskem odru, potem pa pride v Narodno gledališče v Ljubljani. — Takrat pišemo leto 1922.

* * *

Čilj je dosežen! Cesar nastopi prvič v skromni vlogi debelega človeka v »Pohujšanju v dolini šentflorjanski« in od te epizode vodi njegova pot navzgor preko epizod, šarž do glavnih in odgovornih vlog. Tekom let je igralec Cesar kreiral sto in sto likov in med njimi so vsaj desetorice, ki bodo ostale nepozabne vsem tisočem, ki so jih gledali.

Cesar se je gibal v tem svojem dolgoletnem delu pogosto na spolzkih potih, ki utegnejo vtisniti igralcu pečat za ves njegov razvoj in vso kariero — mislim tu na komične vloge — in tu je bil Cesar v oni nevarnosti, ki je nekoč pokopala Verovška. Saj ni čudno: smeh sprošča publiko in ona hvaležno daje igralcu obolus priznanja, ta pa utegne igralca mamljivo zavesti v visoke prostore teatra — v galerijo. — Cesar se je po svoji inteligenci in svojem zdravem instinktu znal modro izogniti tej mamljivi sireni in je zdravo zasidral svoj talent na karakternih vlogah, tako da danes nosi zanesljivo like tragične vsebine in nihče ne more dvomiti o žlahtnosti njihove tvorbe in o globini njihovega kreatorja.

*

Kakšen je zunanji lik tega igralca? Po postavi nad običajno mero velik, je prej tršat kot debelušen, lica okroglega, prostodušnega in vprav to mu daje ono, kar bi ga v prvi vrsti usposabljal za komika. Vendar je v njem neka togost, ostrina pogleda in zgoščenost notranje napetosti, da bi se moral močno motiti, ako bi ne našel v njem vse nujnosti, ki jih mora imeti recimo dober interpret Othella.

Kot človek je tisto, kar imenujejo »na gliho«, z vsakim prijazen in prijeten, odločen in raven. Vesten, točen in zanesljiv ima še prav poseben dar, ki je skoraj fenomenalen. Ima čudovit spomin in se utegne naučiti trideset tipkanih strani vloge preko noči in jo obvlada brez suflerja.

V privatnem življenju je njegova govorica pobarvana narahlo z mehkim dolenskim narečjem, ki ga je že često uporabljal s pridom pri svojih odrskih stvaritvah. Njegov Krjavelj, Švejk, Mozol, Buča so bili deležni te vrline, ki pa je samo dobrodošlo sredstvo.

Za Cesarja je torišče njegovega življenja teater in to samo slovenski teater. Vendar ima kot vsakdo, ki je zaljubljen v svoj poklic, tudi Cesar nekaj, kar mu služi za oddih in odpočitek. To je knjiga, slovenska knjiga! Sleherna slovenska knjiga, ki izide na našem knjižnem trgu, naj bo cenena ali luksuzna, najde prostora v njegovih omarah... Tako raste z razvojem njegove tvornosti tudi duhovni zaklad na njegovih policah.

* * *

Ako gledamo gledališke lepake štirideset let nazaj, bomo našli neverjetno veliko število imen, ki so se pojavila in spet izginila v pozabo. Le malo je onih, ki se ponavljajo in pojavljajo iz ene sezone v drugo. Zato lahko rečemo, da je v gledališkem poklicu mnogo poklicanih in malo izvoljenih. Cesar spada med izbrance in poklicane.

Ker se mi nudi tu prilika in ker praznuje Janez Cesar te dni jubilej, ki pravi, da je pet in dvajset let delal in snoval za slovenski teater, mu krepko stisnem roko in pravim: nalog je še mnogo in to lepih in hvaležnih nalog. Zato: naprej!

CANKARJEV »KRALJ NA BETAJNOVI«

Cankarjev »Kralj na Betajnovi« je prva slovenska socialna drama. V njej je Cankar prikazal razvoj kapitalizma v kmečkem, patriarhalnem okolju. Brezobzirnost in obenem nujnost tega razvoja je posebil v Kantorju, ki se tega »brezsrčnega« razvoja in načina dobro zaveda, obenem pa ve, da mora po tej poti naprej, če hoče doseči svoj cilj. Cankar pritira svojega Kantorja celo tako daleč, da vidi v svojem početju ukaz in nujnost neke usode: »Ali ne vidiš, da je moralo tako biti... Grešil sem, ker sem moral grešiti.« Tako zagovarja umor Maksa Krnca pred svojo lastno ženo, toda te besede so obenem zagovor vsega njegovega početja, ki je kljub njegovim osebnim lastnostim, nagibajočim se k brezobzirnosti in skrajnemu gospodarskemu in političnemu stremuštvu, vendarle pogojeno v socialnih razmerah, ki ga pritiskajo in silijo naprej. Zapletljaji in spopadi z okolico so zato nujni, vprašanje je le, kdo bo zmagal. Če bi Kantor Maksa ne ubil, bi Maks organiziral kajžarje, ki so zaposleni v Kantorjevi tovarni in taka organizacija bi bila za Kantorja silno nevarna. Razvoja sicer ne bi ustavila, toda sproti bi ustvarjala Kantorjevim podvigom nasprotne sile. Kantor pa se je prevaril, če je mislil, da bo z umorom ustavil razvoj teh njemu, to se pravi, kapitalizmu nasprotujočih sil. Iz Cankarjevih »Hlapcev« sicer vemo, kako počasi in mukoma je šel ta razvoj ravno pri naših ljudskih množicah, toda šel je kljub temu, ker je moral iti. Nujnost gospodarskega in občno družbenega razvoja je to zahtevala. Zato pa tudi Kantor s svoje strani čisto upravičeno trdi, da ne more delati drugače, kakor dela. Njegov moralni princip je ekonomsko povzročen, brutalen je, materialistično vulgaren, toda resničen. Podobno, a z nasprotne strani je z Maksom. Upre se Kantorju, ker je osebno prizadeta njegova družina, ki jo je Kantor spravil na boben, ker je moralno ogorčen nad Kantorjevim početjem sploh, saj je umoril Nininega očeta in se polastil njegovega premoženja. Iz svojega socialno moralnega ogorčenja postane, odnosno hoče postati Maks vsaj socialni reformator, če ne socialni revolucionar. Zato tudi hoče ugonobiti Kantorja moralno-pravno, ko mu dokaže, da je morilec. Maksovo socialno ogorčenje je predvsem etično. Marsikje je celo individualistično romantično, a zaradi tega nič manj pogojeno v tisti razvojni stopnji družbe, v katere okolju se godi Cankarjeva drama, ki nam prikazuje prvo stopnjo prodiranja kapitalizma v patriarhalno vas. Kantorjevi delavci še niso proletarci v modernem smislu besede, saj so kajžarji, ki imajo trohico zemlje, ki pa jih ne more rediti, zato so prisiljeni hoditi v Kantorjevo tovarno na delo. Vendar jih to v bodočnosti ne bo rešilo pred proletarizacijo, kajti kapitalizem se bo razširil in razbohotil ter jim bo nekega dne vzel tudi tisto bore

zemlje. Toda to so že razgledi v bodočnost, ki nam jih Cankarjeva drama ne prikazuje. Časovno je zajeta v dobo prve razvojne stopnje kapitalizma na vasi in zato ni le razumljivo, temveč nujno, da se konča s Kantorjevo trenutno zmago.

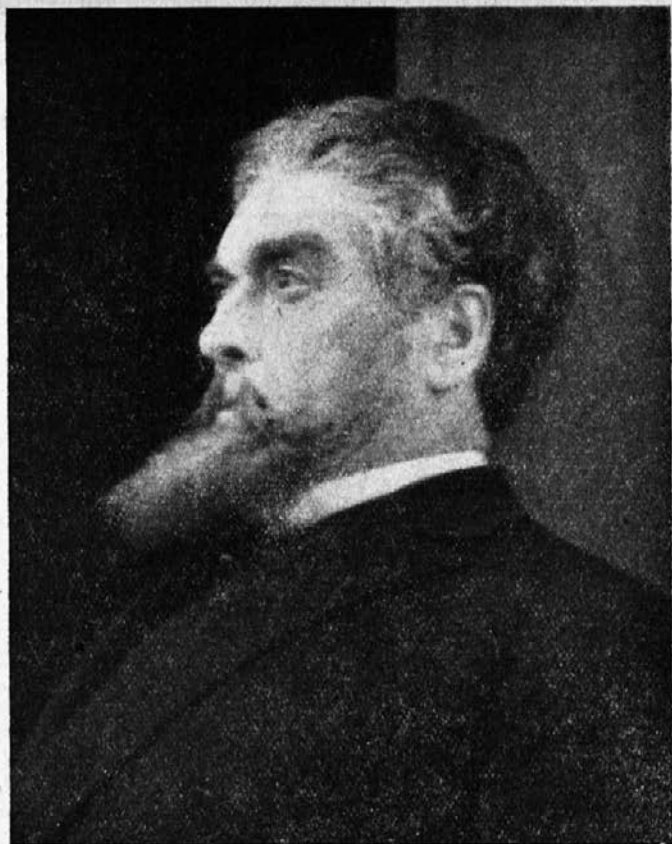
Izidor Cankar meni v svojem uvodu h »Kralju na Betajnovi« (Cankarjevi zbrani spisi, 5. zv.), da sta v življenju Kantor in Maks neverjetna, da sta pa kot predstavnika dveh idej popolna. V tem je hudo protislovje, kajti če sta Kantor in Maks predstavnika dveh idej, potem sta le shemi, kar pa ni res. Oba, Kantor in Maks, sta najprej živi osebi v drami sami, toda nič manj nista živ in resničen odraz življenja in razmer, čeprav sta kot predstavnika dveh svetov tipizirana. Toda ta socialna tipizacija ne gre na račun osebne karakterizacije, na račun individualizacije. V tem je ravno mojstrstvo Cankarjeve drame. Kantor in Maks nista le predstavnika dveh idej, temveč tudi dveh nasprotnojučih si družbenih sil, toda če bi bila le to, kot meni Izidor Cankar, bi sčasoma izgubila na svoji živosti, dejansko pa živita tudi kot osebi, kot značaja in tipa, kot živa in resnična individuija. Cankar ni hodil po površini, temveč je šel do korenin, ki niso vedno naravnost vidne, ki pa nam edine odkrivajo bistvo stvari in pojavov.

V vsaki umetnini živé njeni junaki iz nje same in če je kot celota odraz resničnega življenja, tudi njene osebe ne morejo biti zgolj predstavniki nekih idej. Če bi bile le to, bi v novi dobi, ko so take in take ideje, ki jih izpoveduje določena oseba v drami, že zastarele in mrtve, bi z njimi bila mrtva tudi oseba, ki jih v drami govori. In vendar vemo, da so osebe na pr. iz Sofoklejeve »Antigone« še vedno žive, čeprav verujejo v poganške bogove, ker je pač živa Sofoklejeva umetnina. Isto moramo reči o Maksu Krncu, čigar politične ideje se zde danes marsikomu premalo ostro začrtane, premalo premočrtne, preveč romantične, podobno kot je mogoče to ugotoviti tudi pri Ščuki v »Narodovem blagru«, če se mu približamo s stališča modernega sodobnega političnega in svetovnega nazora. Ideje Maksu Krncu in Ščuke moramo zato vrednotiti zgodovinsko razvojno, če hočemo biti pravični avtorju in njegovi drami. Če strogo družbenoslovno raziskujemo dobo in razmere, v katerih je nastala Cankarjeva drama, ki je njih umetniški odraz, moramo priznati, da niti Maks niti Kantor ne moreta biti pri Cankarju drugačna, kakršna sta. Ali ni Maks tipična podoba slovenskega puntarskega razumnika iz tiste dobe, iz tistih naših še nerazvitih razmer? Ali nam naj bo zato manj simpatičen? Bil je predhodnik, toda brez predhodnikov ni nobenih velikih družbenih dogajanj. Zato je povsem razumljivo, da slavi velika oktobrška revolucija in ZSSR svoje predhodnike dekabriste, Hercena, Černiševskega in druge, čeprav se je idejno razvila daleč naprej od njih. Če se ozremo nazaj, moramo reči, da se vsaka stvar izvrši ob svojem času.

Cankar je videl globlje v naše takratne razmere kot vsa njegova okolica in doba. Kazal je našim razmeram njih zrcalno podobo, toda ker so se te razmere in ljudje bali videti svoje resnične obraze, so mu nasprotovali in očitali, da opisuje nemogoče razmere in nemogoče ljudi. Še 1927. l. je zapisal Izidor Cankar v uvodu h »Kralju na Betajnovi«: »...kljub temu je pesnik v »Kralju na Betajnovi« nakopičil toliko neverjetnosti, kakor v nobenem drugem dotedanjem delu ne. Najbolj grobe so: Kantorjevo pogajanje z župnikom za mandat, sodna preiskava in nje efekt, pritrjevanje volivcev Kantorjevemu govoru, Kantorjeva nečloveška drznost in krutost, Maksov fanatizem.« Toda res je prav nasprotno. Podobnih pogajanj za mandat, kakor je Kantorjevo pogajanje z župnikom, je bilo nešteto v naši pretekli politični zgodovini, nič manj ni bilo takih čudnih sodnih preiskav pod starimi protiljudskimi režimi, še več pa je bilo podobnih pritrjevanj volilcev itd. Prav naš čas je dokazal, kako resnični so ljudje in življenje, ki ga je Cankar upodobil v »Kralju na Betajnovi«. Kantor je morilec, toda Kantor je obenem »kralj Betajnov«, ugledna in mogočna oseba, ki se je bojijo vsi razen Maksa in ki mu nekateri iz strahu, drugi iz koristolovstva (župnik), tretji iz klečeplaznosti in odvisnosti izkazujejo spoštovanje. Zato sodnik niti noče verjeti, da bi bil Kantor morilec, drugi si pa tega še misliti ne upajo. Boccaccio je zapisal v »Dekameronu« rek, ki se tiče tudi Kantorja:

Če svet lopova ceni in spoštuje,
mu zlih dejanj nikdo več ne veruje.

Cankar je z vsakim svojim delom tudi osebno močno povezan, toda ta povezanost se včasih tolmači preveč mehanično, češ Maks — to je Cankar sam. Tako pretirano istovetenje sem videl pred leti, ko si je neki igralec Maksa nadel Cankarjevo masko. To je lahko odrsko mikavno, a nepotrebno. Maks Krnec je Maks Krnec, kakor je Leon Glembaj — Leon Glembaj in Hamlet — Hamlet. Vsi živijo in morajo živeti iz dela samega in ne iz literarno-zgodovinskih opomb in razlag. Res je, da je Cankar Maksa »doživel« po svoji lastni socialni usodi, kar je tudi priznal v pismu pisatelju Kraigherju 19. avgusta 1900. l., ko je snoval to dramo: »Pisati hočem kmečko dramo, tisti žalostni vesplošni bankerot našega ljudstva, posebno po dolénjskih vaseh je nekaj tragičnega, vrši se počasi in komaj vidno, ali zato je še pretresljiveje. In malokdo vidi, koliko dramatičnega je v tem propadanju, ta strašna pasivnost je nekaj velikanškega. Mislil si boš morda, da pretiram, ali meni se zdi, da vidimo stvari dobro. Pomisli na pr. — ali nismo mi vsi, — Ti, Župančič in jaz, sinovi bankrotiranih ljudi? Polovica slovenskih študentov na Dunaju je na istem kakor mi!«

Dr. Grozd

Cankar: »Za narodov blagor« (sezona 1945/46)

Toda vse to še ne dokazuje, da je Maks — fotografija mladega Cankarja.

Cankar sicer ni napisal v »Kralju na Betajnovi« kmečke drame v smislu, kakor si jo s to oznako predstavljamo, toda napisal je z njo vendarle moderno socialno ljudsko igro v najlepšem in najglobljem pomenu te besede.

(Iz uvoda k izdaji »Kralja na Betajnovi«
v Knjižnici slov. gledališča.)

SEZNAM VLOG, KI JIH JE IGRAL JANEZ CESAR V LJUBLJANSKI DRAMI

Sezona 1921-22

Zap. št. kom.	Ime avtorja	Naslov dela	Vloga	Zap. št. vloge
1.	Cankar	Pohujšanje v dolini šentflorjanski	Debeli človek Drugi gost	1 2
2.	Gogolj	Revizor	Sodnik Ljapkin- Tjapkin	3
3.	Golia	Peterčkove poslednje sanje	Matjažev vojak Bog oče	4 5
4.	Galsworthy	Borba	Strojniki Jago	6
5.	Shakespeare	Hamlet	Sluga Rajnold	7
6.	Andrejev	Prekrasne Sabinke	Eden Rimljanov	8
7.	Mrštik	Mariša	Kmet Rekrut Hlapec	9 10 11
8.	Schiller	Marija Stuart	Častnik	12
9.	Molière	Namišljeni bolnik	Sluga	13
10.	Tucić	Golgota	Eden patrova	14
11.	Tavčar-Borštnik	Otok in Struga	Sluga Vitez Trd mlajši	15 16
12.	Sardou	Madame Sans-Gêne	Vabontrain Rustan	17 18
13.	Molnar	Liliom	Drugi stražnik	19
14.	Nušić	Knez Semberijski	Starec	20

Zaposlen v 14 delih (20 vlog), odigral 110 predstav.

Sezona 1922-23

15.	Cankar	Hlapci	Krčmar Kmečki fant	21 22
16.	Čapek	R. U. R.	Radius, robot	23
17.	Cankar	Romantične duše	Agitator	24
18.	Tolstoj	Živi mrtvec	Častnik	25
19.	Suhovo-Kobilin	Svatba Krečinskega	Nelkin	26
20.	Görner	Krojaček-junaček	Kapitan Goliat	27
21.	Dostojevski	Idiot	Ferdiščenko	28
22.	Cankar	Kralj na Betajnovi	Tretji kmet	29
pon.	Golia	Peterčkove poslednje sanje	Matjažev vojak Bog oče	
23.	Maeterlinck	Čudež sv. Antona	Jože	30
24.	Shaw	Črna dama iz sonetov	Dvorni gardist	31
25.	Büchner	Vojček	Tambur	32
pon.	Sardou	Madame Sans-Gêne	Vabontrain Rustan	

Zap. št. kom.	Ime avtorja	Naslov dela	Vloga	Zap. št. vloge
26.	Medved	Za pravdo in srce	Štefan Gregorjanec	33
			Kmet Skominc	34
27.	Shakespeare	Othello	Graziano	35
pon. Tavčar		Otok in Struga	Vitez Trd mlajši	
28.	Ogrizović	Hasanaginica	Starešina svatov	36
29.	Čehov	Češnjev vrt	Lopahin	37
pon. Gogolj		Revizor	Svistunov	38
30.	Shakespeare	Kar hočete	Valentin	39
pon. Shakespeare		Hamlet	Rajnold	
			Drugi grobar	40

Zaposlen v 21 delih (20 novih vlog), odigral 186 predstav.

Sezona 1923-24

pon. Medved	Za pravdo in srce	Št. Gregorjanec	
		Kmet Skominc	
pon. Shakespeare	Hamlet	Rajnold	
		Drugi grobar	
pon. Shakespeare	Kar hočete	Valentin	
31. Pregelj	Azazel	Tretji molivec	41
		Natanael	42
32. Hebbel	Judit	Stotnik	43
33. Vojnović	Smrt majke Jugovičev	Drugi Turek	44
34. Nestroy	Danes bomo tiči	Policač	45
pon. Görner	Krojaček-junaček	Kapitan Goljat	
35. Milčinski	Mogočni prstan	Carski sel	46
pon. Suhovo-Kobilin	Svatba Krečinskega	Nelkin	
pon. Golia	Peterčkove poslednje sanje	Matjažev vojščak	
		Bog oče	
36. Galsworthy	Golobček	Stražnik	47
pon. Shakespeare	Othello	Graziano	
37. Shakespeare	Beneški trgovec	Salarino	48
38. Molière	Smešne precioze	Gorgibus	49
pon. Molnar	Liliom	Drugi stražnik	
39. Parzynski	Ašantka	Veleposestnik	50
40. Shaw	Cezar in Kleopatra	Belzanor	51
41. Knoblauch	Faun	Mauris Morris	52
42. Tolstoj	Ana Karenina	Knez Stiva	53
		Kapitonič	54
43. Jalen	Dom	Senosek Janez	55
44. Lenormand	Izgubljene duše	Zamorec	56
45. Molnar	Vrag	Alf. Matko	57
46. Ogrinec	V Ljubljano jo dajmo	Gašper Srebrin	
47. Bernstein	Tat	Raimond Lagardes	59

Zaposlen v 25 delih (19 novih vlog), odigral 213 predstav.

Sezona 1924-25

48. Rostand	Cyrano de Bergerac	Montfleury	60
		Drugi kadet	61
49. Tolstoj	Moč teme	Mitrič	62
50. Glass-Klein	Firma P. B.	Svetnik Dobravec	63

Zap. št. kom.	Ime avtorja	Naslov dela	Vloga	Zap. št. vloge
pon.	Ogrizović	Hasanaginica	Starešina svatov	
51.	Pirandello	Šest oseb išče avtorja	Igralec	64
52.	Meško	Pri Hrastovih	Strelec	65
pon.	Shakespeare	Hamlet	Rajnold	
			Drugi grobar	
53.	Nušić	Sumljiva oseba	Milislav	66
54.	Župančič	Veronika Deseniška	Statist	67
pon.	Milčinski	Mogočni prstan	Carski sel	
pon.	Nestroy	Danes bomo tiči	Stražnik	
55.	Veber-Gorsse	Paglavka	Vergnon	68
pon.	Lenormand	Izgubljene duše	Zamorec	
56.	Dostojevski	Stričkov sen	Afan, Matvejič	69
57.	Lah	Pepeluh	Drugi hlapec	70
58.	Golar	Vdova Rošlinka	Janez	71
59.	Andrejev	Misel	Fjodorovič	72
pon.	Shakespeare	Othello	Graziano	
pon.	Tucić	Golgota	Pater	73
60.	Aristofanes	Lizistrata	Sel	74
61.	Nušić	Narodni poslanec	Mesar Jovica	75
pon.	Cankar	Pohujšanje v dolini šentflorjanski	župan	76
62.	Nicodemi	Scampolo	Ing. Bernini	77
63.	Halbe	Mladost	župnik Hoppe	78

Zaposlen v 24 delih (19 novih vlog), odigral 217 predstav.

Sezona 1925-26

64.	Manners	Pegica mojega srca	Advokat Haukes	79
65.	Langer	Periferija	Barbora	80
66.	Shakespeare	Zimska pravljica	Prvi plemič	81
			Mornar	82
67.	Cankar	Za narodov blagor	Dr. Grozd	83
pon.	Župančič	Veronika Deseniška	Statist	
68.	Milčinski	Krpan mlajši	Martinče Krpan	84
pon.	Golar	Vdova Rošlinka	Janez	
69.	Golar	Zapeljivka	Krčmar Tilen	85
70.	Andrejev	Profesor Storicin	Prof. Savič	86
71.	Shaw	Obrt gospe Warrenove	Pastor Gardner	87
72.	Finžgar	Naša kri	Miklavž Borštnik	88
73.	O'Neill	Ana Christie	Chris Christoferson	89
74.	Jurčić-Golia	Deseti brat	Krjavelj	90
pon.	Shakespeare	Kar hočete	Antonio	91
pon.	Shakespeare	Hamlet	Rajnold	
			Drugi grobar	
pon.	Nicodemi	Scampolo	Ing. Bernini	
pon.	Dostojevski	Idiot	Ferdiščenko	
pon.	Galsworthy	Borba	Jago	
75.	Cankar	Jakob Ruda	Dobnik	92

Zaposlen v 19 delih (14 novih vlog), odigral 157 predstav.

Sezona 1926-27

pon. Cankar	Za narodov blagor	Dr. Grozd	
pon. Zupančič	Veronika Deseniška	Statist	
76. Shakespeare	Macbeth	Starec	93
		Siward	94
pon. Cankar	Hlapci	Župnik	95
77. Romain	Dr. Knock	Bobnar	96
78. Hilbert	Drugi breg	Vaclav Hron	97
79. Anzengruber	Slaba vest	Nagode	98
pon. Shakespeare	Hamlet	Rajnold	
		Drugi grobar	
80. Golia	Triglavska bajka	Spik	99
pon. Golia	Peterčkove poslednje sanje	Matjažev vojščak	
		Bog oče	
81. Goldoni	Pri lepi krčmarici	Rippafrotta	100
82. Balzac	Gobsek	Zdravnik	101
83. Begović	Božji človek	Kapitan Nikola	102
pon. Nestroy	Danes bomo tiči	Stražnik	
84. Nestroy	Lumpacij Vagabund	Lim	103
pon. Büchner	Vojček	Tambur	
85. Shakespeare	Mnogo hrupa za nič	Borachio	104

Zaposlen v 17 delih (12 novih vlog), odigral 124 predstav.

Sezona 1927-28

86. Bernauer	Vrt Eden	Herbert Wernecke	105
pon. Shakespeare	Mnogo hrupa za nič	Borachio	
87. Shakespeare	Ukročena trmoglavka	Baptista Minola	106
88. Wilde	Idealni soprog	Statist	107
89. Cankar-Skrbinšek	Hlapec Jernej in njegova pravica	Župnik	108
90. Kulundžič	Polnoč	Marko	109
pon. Shakespeare	Hamlet	Rajnold	
		Drugi grobar	
91. Leskovec	Dva bregova	Policaj	110
92. Euripides	Medea	Kreon	111
pon. Rostand	Cyrano de Bergerac	Drugi kadet	
pon. Golia	Peterčkove poslednje sanje	Matjažev vojščak	
		Bog oče	
93. Calderon	Sodnik Zalamejski	Pedro Crespo	112
94. Ibsen	Divja raca	Werle senior	113
pon. Nestroy	Danes bomo tiči	Policaj	
95. Coward	Nedeljski oddih	Sandi Tyrell	114
pon. Halbe	Mladost	Župnik Hoppe	
96. Tominec	INRI	Ana	115
97. Cerkvenc	Roka pravice	Ogrin	116
98. Novačan	Herman Celjski	Pater Melhijor	117
99. Jerome	Fany, tete in strici	Martin Bennett	118
100. Hašek	Dobri vojak Švejk	Švejk	119

Zaposlen v 21 delih (15 novih vlog), odigral 144 predstav.

Zap. št. kom.	Ime avtorja	Naslov dela	Vloga	Zap. št. vloge
Sezona 1928-29				
pon.	Hašek	Dobri vojak Švejk	Švejk	
pon.	Jerome	Fany, tete in strici	Martin Benett	
pon.	Novačan	Herman Celjski	Pater Melhijor	
101.	Shakespeare	Romeo in Julija	Benvolio	120
pon.	Cankar	Pohujšanje v dolini šentflorjanski	Cerkovnik	121
102.	Klabund	Krog s kreda	Tong	122
103.	Jäger-Schmidt	Kukuli	Bellot	123
104.	Pitay	Modri osliček Miško	Bertoncelj	124
			Traypinski	125
pon.	Tolstoj	Živi mrtvec	Častnik	
pon.	Golia	Triglavska bajka	Spik	
105.	Cankar	Lepa Vida	Zdravnik	126
pon.	Shakespeare	Ukročena trmoglavka	Baptista Minola	
106.	Golia	Betlehemska legenda	Gašper	127
pon.	Golia	Peterčkove poslednje sanje	Matjažev vojak	
pon.	Görner	Krojaček-junaček	Kralj Slobodan	128
107.	Jonson	Volpone	Leone	129
108.	Nestroy	Utopljenca	Buča	130
pon.	Nestroy	Danes bomo tiči	Stražnik	
pon.	Rostand	Cyrano de Bergerac	Montfleury	
			Drugi kadet	
pon.	Golar	Vdova Rošlinka	Janez	
109.	Büchner	Dantonova smrt	Fouqué-Tiswille	131
			Rabelj	132
pon.	Tominec-Gregorin	INRI	Ana	
110.	Nancey-Armand	Theodor et Comp.	Chenerol	133
pon.	Manners	Pegica mojega srca	Advokat Haukes	
111.	Ould	Piskač se smeje	Clive	134

Zaposlen v 25 delih (15 novih vlog), odigral 188 predstav.

Sezona 1929-30

pon.	Nestroy	Utopljenca	Buča	
pon.	Hašek	Dobri vojak Švejk	Švejk	
pon.	Klabund	Krog s kreda	Tong	
112.	Goethe	Faust	Siebel	135
113.	Pagnol	Velika abeceda	Topaz	136
114.	Strindberg	Nevesta s krono	Matsoy ded	137
115.	Vautel	Naš gospod župnik	Župnik	138
116.	Burggraf	Janezek-Nosanček	Copolop	139
pon.	Golia	Peterčkove poslednje sanje	Grča	140
117.	Dickens	Cvrček za pečjo	John	141
118.	Nestroy	Za ljubezen so zdravila	Florijan Spel	142
119.	Lipah	Glavni dobitek	Prof. Brvar	143
120.	Shakespeare	Vihar	Stefano	144
121.	Dimitrijević	Ljubimec svoje žene	Mančič	145
pon.	Tominec	INRI	Ana	

Zap. št. kom.	Ime avtorja	Naslov dela	Vloga	Zap. št. vloge
122.	Begović	Pustolovec pred vrati	Gospod s pisanim telovnikom	146
123.	Maugham	Sveti plamen	Major Liconda	147
Zaposlen v 17 delih (13 novih vlog), odigral 147 predstav.				

Sezona 1930-31

124.	Andrejev	Mladoletje	Onufrij	148
pon.	Vautel	Naš gospod župnik	Župnik	
125.	Schiller	Razbojniki	Schweitzer	149
126.	Nušić	Gospa ministrica	Ujec Vaso	150
pon.	Maugham	Sveti plamen	Liconda	
pon.	Burggraf	Janezek-Nosanček	Copolop	
127.	Tolstoj	Ljubina srečka	Sašnjev	151
pon.	Nestroy	Utopljenca	Buča	
pon.	Golia	Peterčkove poslednje sanje	Grča	
128.	Golia	Princeska in pastirček	Poveljnik veteranov	152
129.	Ferner-Neal	Trije vaški svetniki	Župan Porenta	153
130.	Finžgar	Divji lovec	Janez	154
131.	Kadelburg-Schönthau	Pri belem konjičku	Bucek	155
132.	Hoffmansthal	Slehernik	Družnik	156
133.	Schnitzler	Zeleni kakaduj	Prosper	157
134.	Tolstoj	On je vsega kriv	Mihajlka	158
135.	Frank	Vzrok	Predsednik sodišča	159
Zaposlen v 17 delih (12 novih vlog), odigral 145 predstav.				

Sezona 1931-32

pon.	Hoffmansthal	Slehernik	Družnik	
136.	Grum	Dogodek v mestu Gogi	Kaps	160
137.	Nestroy	Pritličje in prvo nadstropje	Štefan	161
pon.	Cankar	Kralj na Betajnovi	Župnik	162
138.	Levstik	Juntez	Juntez	163
139.	Golar	Dve nevesti	Močeradnikov Miha	164
pon.	Golia	Princeska in pastirček	Poveljnik veteranov	
pon.	Kadelburg-Schönthau	Pri belem konjičku	Bucek	
pon.	Ferner-Neal	Trije vaški svetniki	Porenta	
140.	Raimund	Zapravljivec	Glavar Umnik	165
pon.	Dickens	Cvrček za pečjo	John	
pon.	Golia	Peterčkove poslednje sanje	Grča	
141.	Golia	Jurček	Meh	166
pon.	Frank	Vzrok	Predsednik sodišča	
142.	Shaw	Zdravnik na razpotju	Dr. Ralph Benington	167
143.	Milošević	Jubilej	Danilo Vukelić	168
pon.	Shakespeare	Kar hočete	Vitez Tobija Rig	169
144.	Sophokles	Oidipus	Starešina zbora	170
145.	Pagnol	Marij	Panisse	171
Zaposlen v 19 delih (12 novih vlog), odigral 125 predstav.				

Zap. št. kom.	Ime avtorja	Naslov dela	Vloga	Zap. št. vloge
Sezona 1932-33				
pon.	Hoffmansthal	Slehernik	Družnik	
146.	Kreft	Celjski grofje	Gvardijan	172
147.	Connors	Roksi	Bill Harrington	173
148.	Dostojevski	Zločin in kazen	Marmeladov	174
pon.	Pagnol	Marij	Panisse	
149.	Zuckmayer	Veseli vinograd	Majer	175
150.	Golia	Sree igračk	Meh	176
151.	Merežkovskij	Carjevič Aleksej	Kikin	177
pon.	Shakespeare	Kar hočete	Tobija Rig	
152.	Vombergar	Voda	Župan Rebernik	178
pon.	Golia	Jurček	Meh	
pon.	Nestroy	Utopljenca	Buča	
153.	Katajev	Milijon težav	Parasjuk ded	179
154.	Berkeley	Dopust na Francoskem	Korporal Sixe	180
155.	Wüchner	Pastir Peter in kralj Briljantin	Gašper	181
pon.	Nušič	Gospa ministrica	Ujec Vaso	
pon.	Klabund	Krog s kreda	Tong	
pon.	Shakespeare	Hamlet	Prvi grobar	182
pon.	Tominec	INRI	Ana	
156.	Lanøer	Izpreobrnjenje Ferdiša Pištore	Ferdiš Pištora	183

Zaposlen v 20 delih (12 novih vlog), odigral 159 predstav.

Sezona 1933-34

pon.	Cankar	Pohujšanje v dolini šentflorjanski	Župan	
157.	Shaw	Sveta Ivana	John Stogunberški	184
158.	Werner	Pravica na greh	Rudolfov oče	185
pon.	Shakespeare	Hamlet	Prvi grobar	
159.	Ferner-Neal	Turške kumare	Vilko Vrbek	186
160.	Forster	Robinzon ne sme umreti	Tom Defoe	187
pon.	Wüchner	Pastir Peter in kralj Briljantin	Gašper	
161.	Golia	Kulturna prireditel v Črni mlaki	Narobe	188
pon.	Golia	Peterčkove poslednje sanje	Grča	
pon.	Dickens	Cvrček za pečjo	John	
162.	Horst	Raj potepuhov	Direktor Krtača	189
163.	Nušič	Beograd nekdanj in sedaj	Stanojlo	190
pon.	Tominec	INRI	Ana	
164.	Dostojevski	Bratje Karamazovi	Fjodor Pavlovič	191
pon.	Kreft	Celjski grofje	Gvardijan	
165.	Ortner	Mojster Anton Hitt	Šolski ravnatelj	192
pon.	Hoffmansthal	Slehernik	Družnik	
166.	Galsworthy	Družba	Gilman	193
167.	Kostov	Goljemanov	Goljemanov	194

Zaposlen v 19 delih (11 novih vlog), odigral 130 predstav.

Sezona 1934-35

pon. Hoffmansthal	Slehernik	Družnik	
168. Rostand	Orlič	Flambeau	195
169. Achard	Migo	Macreuse	196
pon. Cankar	Hlapci	Kalander	197
pon. Dostojevski	Bratje Karamazovi	Fjodor Pavlovič Ka- ramazov	
170. Nušič	Žalujoči ostali	Agaton Arsič	198
171. Linhart	Matiček se ženi	Zmešnjava	199
pon. Golia	Peterčkove poslednje sanje	Grča	
pon. Golia	Jurček	Meh	
pon. Dickens	Cvrček za pečjo	John	
pon. Golia	Kulturna prireditelj v Črni mlaki	Narobe	
172. Frank	Vihar v kozarcu vode	Dr. Thoss	200
173. Goldoni	Sluga dveh gospodov	Tebaldo	201
pon. Shakespeare	Beneški trgovec	Kraljevič Maroški	202
174. Kreft	Malomeščani	Matija Medved	203
175. Gregorin	V času obiskanja	Jožef Kajfa	204
176. Vombergar	Zlato tele	Jurij Jeras	205

Zaposlen v 17 delih (11 novih vlog), odigral 121 predstav.

Sezona 1935-36

177. Puškin	Kameniti gost	Leporello	206
178. Kranjc	Direktor Čampa	Prof. Koruza	207
pon. Frank	Vihar v kozarcu vode	Dr. Thoss	
179. Dregely	Frak	Pl. Rainer	208
180. Shaw	Kako zabogatiš	Sartorius	209
181. Rossegger	Vesela božja pot	Župnik	210
pon. Ferner-Neal	Trije vaški svetniki	Porenta	211
182. Galsworthy	Družinski oče	John Builder	212
pon. Kostov	Goljemanov	Goljemanov	
183. Nušič	Pot okoli sveta	Jovanče Micić	213
pon. Gregorin	V času obiskanja	J. Kajfa	
184. Ostrovski	Gozd	Genadij-Nesreča	214

Zaposlen v 12 delih (9 novih vlog), odigral 98 predstav.

Sezona 1936-37

pon. Cankar	Za narodov blagor	Dr. Grozd	
185. Shakespeare	Kralj Lear	Vojvoda Cornwalski	215
186. Labiche	Florentinski slavnik	Fadinard	216
pon. Rossegger	Vesela božja pot	Župnik	
187. Zerkaulen	Korajža velja!	Župan Vrbin	217
188. Gregorin	Kralj z neba	Ana	218
189. Langer	Konjeniška patrola	Valenta	219
190. Kaufmann-Ferber	Simfonija 1937	Dan Packard	220
191. Nušič	Dr.	Života Cvijović	221
192. Fraser	Zadnji signal	Louis Stejin	222

Zap. št. kom.	Ime avtorja	Naslov dela	Vloga	Zap. št. vloge
193.	Andersen-Stallings	Rivala	Sergeant Ferguson	223
pon. Merezkovskij		Peter in Aleksej	Kikin	
pon. Rostand		Cyrano de Bergerac	Le Bret	224

Zaposlen v 13 delih (10 novih vlog), odigral 98 predstav.

Sezona 1937-38

194.	Shakespeare	Julij Cezar	Pupilij	225
195.	Pahor	Viničarji	Marko Lah	226
196.	Suhovo-Kobilin	Tarelkinova smrt	Razpljujev	227
pon. Nušič		Dr.	Života Cvijović	
pon. Golia		Princeska in pastirček	Poveljnik veteranov	
197.	Čapek	Bela bolezen	Dr. Sigelius	228
pon. Golia		Peterčkove poslednje sanje	Grča	
pon. Župančič		Veronika Deseniška	Stari Deseničan	229
198.	Streicher	Zadrega nad zadrego	Dominik Piškur	230
199.	Nušič	Pokojnik	Spasoje Blagojevič	231
200.	Gogolj	ženitev	Jajčnica	232

Zaposlen v 11 delih (8 novih vlog), odigral 88 predstav.

Sezona 1938-39

201.	Tolstoj	Car Fjodor	Ivan Šujski	233
202.	Finžgar	Veriga	Marko	234
pon. Gogolj		ženitev	Jajčnica	
203.	Benedetti	Trideset sekund lju-bezni	Cesare Siriani	235
204.	Strindberg	Labodka	Vojvoda	236
205.	Golia	Dobrudža 1916	Dobronravov	237
pon. Gregorin		Kralj z neba	Ana	
pon. Nušič		Pokojnik	Spasoje Blagojevič	
pon. Cankar		Hlapci	Kalander	
pon. Župančič		Veronika Deseniška	Deseničan	
pon. Tolstoj		Živi mrtvec	Mašin oče, cigan	238
pon. Nestroy		Utopljenca	Buča	
pon. Shakespeare		Othello	Montano	239
206.	Bekeffy	Neopravičena ura	Prof. Wagner	240

Zaposlen v 14 delih (8 novih vlog), odigral 90 predstav.

Sezona 1939-40

pon. Bekeffy		Neopravičena ura	Prof. Wagner	
207.	Cehov	Striček Vanja	Vanja Vojnicki	241
208.	Shaw	Hudičev učenec	General Burgoin	242
pon. Golia		Princeska in pastirček	Poveljnik veteranov	
209.	Courteline	Boubouroche	Boubouroche	243
210.	Courteline	Priljudni komisar	Komisar	244
pon. Golia		Peterčkove poslednje sanje	Grča	
211.	Linhart	Županova Micka	Župan Jaka	245
212.	Kozak	Profesor Klepec	Detektiv Žulaj	246
213.	Langer	Številka 72	Sodnik	247
pon. Nestroy		Utopljenca	Buča	

Zap. št. kom.	Ime avtorja	Naslov dela	Vloga	Zap. št. vloge
214.	Romains	Strahopetec	Priulov	248
pon. Gogolj		Revizor	Poglavar	249
Zaposlen v 13 delih (9 novih vlog), odigral 61 predstav.				

Sezona 1940-41

pon. Cankar		Pohujšanje v dolini šentflorjanski	Župan	
215. Finžgar		Razvalina življenja	Urh Kante	250
216. Pavlin		Tako je bilo	Sluga	251
pon. Gogolj		Revizor	Poglavar	
217. Milčinski		Cigani	Sodnik	252
pon. Bekeffy		Neopravičena ura	Prof. Wagner	
pon. Klabund		Krog s kredo	Tong	
pon. Golia		Princeska in pastirček	Poveljnik veteranov	
218. Kadelburg-Schönthau		Ugrabljene Sabinke	Strize	253
219. Nušič		Protekcija	Ačim Kukić	254
pon. Benedetti		Trideset sekund ljubezni	Cesare Siriani	
220. Detela		Učenjak	Marin	255
Zaposlen v 12 delih (6 novih vlog), odigral 100 predstav.				

Sezona 1941-42

221. Alessi		Katarina Medičejska	Baron di Retz	256
pon. Shakespeare		Hamlet	Polonij	257
pon. Leskovec		Dva bregova	Macafur	258
222. Držič-Rupel		Boter Andraž	Hlapec Šimen	259
pon. Golia		Princeska in pastirček	Poveljnik veteranov	
pon. Golia		Peterčkove poslednje sanje	Grča	
223. Jurčič-Govekar		Rokovnjači	Blaž Mozolj	260
pon. Vombregar		Voda	Župan Rebernik	
224. Eftimiu		Človek, ki je videl smrt	Aleks. Filimon	261
pon. Golar		Vdova Rošlinka	Rožmanov Janez	
Zaposlen v 10 delih (6 novih vlog), odigral 95 predstav.				

Sezona 1942-43

pon. Golar		Vdova Rošlinka	Rožmanov Janez	
pon. Eftimiu		Človek, ki je videl smrt	Aleks. Filimon	
225. Meano		Večno mlada Saloma	Aristobulo	262
pon. Jurčič-Golia		Deseti brat	Krjavelj	
pon. Shakespeare		Hamlet	Polonij	
pon. Golia		Princeska in pastirček	Poveljnik veteranov	
226. Golar		Ples v Trnovem	Lojze Češnovar st.	263
227. Prener		Veliki mož	Praznik	264
pon. Ogrinec		V Ljubljano jo dajmo!	Gašper Srebrin	
pon. Gregorin		V času obiskanja	Ana	
pon. Strindberg		Nevesta s krono	Matsov ded	
Zaposlen v 11 delih (3 nove vloge), odigral 113 predstav.				

Zap. št. kom.	Ime avtorja	Naslov dela	Vloga	Zap. št. vloge
Sezona 1943-44				
pon.	Jurčič-Golia	Deseti brat	Krjavelj	
pon.	Ogrinec	V Ljubljano, jo dajmo!	Gašper Srebrin	
pon.	Prener	Veliki mož	Praznik	
pon.	Strindberg	Nevesta s krono	Matsov ded	
228.	Tavčar-Sest	Cvetje v jeseni	Boštjan Presečnik	265
229.	Goldoni	Kavarnica	Don Marzio	266
pon.	Dickens	Cvrček za pečjo	John	
230.	Leskovec	Vera in nevera	Lavdon	267
pon.	Anzengruber	Slaba vest	Nagode	
231.	Kleist	Razbiti vrč	Sodnik Adam	268
pon.	Cankar	Lepa Vida	Zdravnik	
pon.	Pregelj	Azazel	Prvi molivec	
pon.	Schiller	Marija Stuart	Am. Paulet	269

Zaposlen v 13 delih (5 novih vlog), odigral 115 predstav.

Sezona 1944-45

pon.	Cankar	Jakob Ruda	Dobnik	
pon.	Schiller	Marija Stuart	Am. Paulet	
232.	Svoboda	Poslednji mož	Petelin	270
233.	Lagerlöf	Gösta Berling	Kristijan Bergh	271
234.	Majcen	Matere	Lebar	272
235.	Pugelj	Pri šefu	Kociper	273
236.	Zupan	Tri zaostale ure	Gorjanc	274

Zaposlen v 7 delih (5 novih vlog), odigral 45 predstav.

Sezona 1945-46

pon.	Cankar	Za narodov blagor	Dr. Grozd	
pon.	Zupan	Tri zaostale ure	Gorjanc	
pon.	Pugelj	Pri šefu	Kociper	
237.	Kornejčuk	Misija Mr. Perkinsa v deželo boljšečikov	Mr. Perkins	275
pon.	Nušić	Pokojnik	Spasoje Blagojević	
pon.	Shakespeare	Zimska pravljica	Prvi dvorjan	276
238.	Torkar	Velika preizkušnja	Poročnik Skaza	277
239.	Simonov	In tako tudi bo	Prof. Voroncov	278

Zaposlen v 8 delih (4 nove vloge), odigral 79 predstav.

Sezona 1946-47

240.	Kreft	Velika puntarija	Župnik Babič	279
241.	Molière	Učene ženske	Hrizal	280
242.	Vodopjanov-Lapte	Družinska sreča	Kuzma	281

Do 18. decembra 1946 zaposlen v 3 delih (3 nove vloge), odigral 37 predstav.

Od 18. decembra 1921 do 18. decembra 1946 odigral 3185 predstav.